

Ekspонат miesiąca - Kwiecień 2023 r.

Nieśmiertelniki włoskie z terenu obozu w Boguszach/Prostkach

Grajewska Izba Historyczna jako ekspонат miesiąca kwietnia proponuje dwa nieśmiertelniki włoskie z terenu obozu w Boguszach/Prostkach.

Oba nieśmiertelniki zostały wykonane z cienkiej, miedzianej blaszki w formie prostokątów o wymiarach ok. 36x40 mm, którego górna krawędź pierwotnie była wyciągnięta do góry i zakończona otworkiem służącym do przeciągnięcia sznurka. Wzdłuż krawędzi wytłoczenie w formie wypukłego rantu służące do łączenia z drugą blaszką, gdyż w oryginale nieśmiertelniki składały się z dwóch blaszek, na których był nieco różny układ wytłoczonych napisów. W naszych zbiorach znajduje się w każdym przypadku tylko jedna z nich. Na powierzchni zostały wytłoczone w kilku rzędach z wyrównaniem do lewej (wysokość liter ok. 3 mm) dane personalne żołnierzy, do których należały:

W pierwszym przypadku:

5067 (90) / VERALDI / NATALE / DI GIOVANNI / CL 1919 / PASSIRANO / (BRESCIA)"

W drugim przypadku:

1914 / 36126 -43-C / CABASSI FRANCE / SCO FU GUERRI / NO E PADERNI / DOMENICA / BORNATO / (BRESCIA)"

Prezentowane ekspozyty są związane z istniejącym w Boguszach/Prostkach obozem jenieckim i okresem, w którym przebywali w nim żołnierze włoscy.

Ekspozyty zostały przekazane do naszych zbiorów w 2006 r. przez Pana Krzysztofa Gutowskiego. Stan zachowania jest dostateczny. Blaszki są miejscami pogięte, ponadto na powierzchni zauważalna są przebarwienia, będące skutkiem działania warunków atmosferycznych.

Obóz w Boguszach/Prostkach

W latach 1941–1945 w przygranicznych Boguszach pod Grajewem, w sąsiedztwie niemieckiej wsi Prostki, istniał niemiecki, nazistowski obóz koncentracyjny, który w trakcie swojego funkcjonowania zmieniał nazwy i przeznaczenie. Powstał w czerwcu 1941 r., jako jako Oflag 56 Prostken dla oficerów sowieckich i w tej roli funkcjonował do czerwca 1942 r. Następnie w okresie sierpień – listopad 1942 r. działał pod nazwą Stalag IE Prostken jako obóz jeniecki dla szeregowych jeńców sowieckich. W okresie listopad 1942 r. – styczeń 1943 r. funkcjonował jako Sammellager Prostken, w którym przetrzymywano ok. 8 000–9 000 Żydów ze zlikwidowanych okolicznych gett. Następnie w okresie październik 1943 r. – czerwiec 1944 r. obóz funkcjonuje jako Stalag IB/PR, będąc podobozem Stalagu IB z Hohenstein/Olsztynek. Przetrzymywani w nim byli głównie „internowani” Włosi. W tym samym czasie na jego części (Stalag IF/Z Prostken podobóz obozu Stalag IF Sudauen/Suwałki) przetrzymywano tam też szeregowych jeńców sowieckich. Pomiędzy czerwcem a grudniem 1944 r. funkcjonował jako Stalag 373 Prostken dla jeńców sowieckich oraz jako obóz tymczasowy dla wysiedlonych Polaków i uciekinierów ze Wschodu.

Dzięki informacjom uzyskanym o dr Stefana Marcinkiewicza wiemy, że oboje żołnierze, do których należały nieśmiertelniki przeżyli wojnę.

Francesco Cabassi (ur. 21.03.1914 r. w Bornato/Brescia, zm. 21.04.1984 r.) – z zawodu rolnik, służył w 254 Kompanii Batalionu Val Chiese, walczył w Grecji i W Rosji; został uwięziony w Vipiteno 09.09.1943 r.; stamtąd prawdopodobnie trafił do obozu Stalag IB Hohenstein (Olsztynek), gdzie otrzymał numer 10567 IB (ITS Bad Arolson), a następnie do podobozu w Prostkach (Stalag IB/PR); później prawdopodobnie w Homburgu. Do domu wrócił dopiero

5.09.1945 r.

Natale Luigi Veraldi (ur. 20.12.1919 r. w Passirano/Brescia) - syn *Giovanniego Battisty i Rosy Consolati*, ożenił się 24.01.1948 r. z *Rosą Barucco*. Brak dalszych danych.